raadsvoorstel

Agendapunt 2021, nr. IX-pm
Zaaknummer 2007888
Te behandelen door B.J.J. Bengevoord

Onderwerp: Evaluatie regionale samenwerking Regio Achterhoek

Aan de raad,

Inleiding
Het afgelopen half jaar is de samenwerking in de Achterhoek (Achterhoek Ambassadeurs) geëvalueerd. Eind april 2021 hebben de onderzoekers Roeland Stolk (Berenschot) en Caspar van der Berg (Rijksuniversiteit Groningen) de evaluatie opgeleverd.
De Achterhoek Board heeft o.b.v. de aanbevelingen een reactie en een aantal actiepunten geformuleerd. Aan de gemeenten wordt nu gevraagd hier kennis van te nemen en nadere reacties vóór 1 oktober kenbaar te maken bij de Achterhoek Board.

Voorstel
1. Kennis te nemen van het evaluatierapport en de reactie van de Achterhoek Board op de aanbevelingen.
2. De door de Board geformuleerde actiepunten te onderschrijven.

Relatie met (huidig) beleid
--

Beoogd(e) effect(en)
--

Argumenten

Ad 1.
Op 21 april hebben de onderzoekers de evaluatie aan de Achterhoek Raad gepresenteerd. Op 22 april is de laatste bespreking met de begeleidingscommissie geweest, waarna de onderzoekers het rapport definitief hebben opgeleverd.
Hoofdconclusie van de evaluatie is dat het goed gaat met de samenwerking. Er liggen geen wezensvragen op tafel. De brede wens is om de samenwerking voort te zetten conform de ingezette lijn. De aanbevelingen van de onderzoekers richten zich met name op elementen van de inrichting van de samenwerking. Met veel aandacht voor de verbinding met en binnen de gemeenten. Geadviseerd wordt om het niet te veel over de structuur en procedures te hebben.

Met de inrichting van de nieuwe samenwerking wilden partijen het volgende bereiken:
1. De betrokkenheid en sturingsmogelijkheden vergroten die raadsleden hebben voor de regionale ontwikkelingen/besluitvorming.
2. De slagkracht in de bestuurlijke besluitvorming versterken (makkelijker en sneller tot een besluit komen).
3. De uitvoeringskracht versterken.

In de evaluatie zijn deze punten niet afzonderlijk geëvalueerd, maar zijn onderdeel van de drie hoofdvragen over inhoud, cultuur en proces.

Over de 3 bovengenoemde punten kan het volgende uit het rapport gehaald worden:
1. Het regionaal denken is in het algemeen bevorderd (conclusie 5), de appreciatie van de werkwijze van de Achterhoek Raad verschilt bij de betrokkenen: van sterk positief tot sterk negatief (conclusie 6). In de aanbevelingen wordt hier uitgebreid op ingegaan (aanbevelingen 4, 5, 6 en 9).
2. De governance is passend om de doelen beter te formuleren en te bereiken (conclusie 1), er zijn concrete resultaten bereikt (conclusie 2) en er zijn kortere lijnen en snellere klappen (conclusie 12). Wel is de besluitvorming soms trager dan gehoopt (conclusie 8) of niet helemaal helder (conclusie 7). Winstpunten zijn te behalen door de besluitvorming nog scherper te communiceren (aanbeveling 8) en te kijken naar een meer evenwichtige samenstelling aan de tafels (aanbeveling 12).

3. De onderzoekers constateren dat de Achterhoek Ambassadeurs-samenwerking voldoende capaciteit heeft om de samenwerking goed te laten draaien. De Thematafels zijn voldoende bezet en er is tevredenheid over de ambtelijke ondersteuning vanuit de regionale organisatie. Deze tevredenheid is de afgelopen periode bovendien toegenomen. Zeker ook de rol van de programmaregisseurs wordt gewaardeerd. Aandachtpunt is de aanhaking van de ambtelijke organisaties (aanbeveling 10).

Reactie algemeen bestuur
Het algemeen bestuur onderstreept dat het goed gaat met de samenwerking. Het bestuur sluit zich aan bij de Board dat zij de Achterhoek Raad ziet als een van de essentiële en meest vernieuwende onderdelen in de 8RHK samenwerking. Het Algemeen Bestuur wil dan ook het belang van de Achterhoek Raad nogmaals onderstrepen.

Democratische legitimatie
Bij de start van de samenwerking is veel aandacht gegaan naar de democratische legitimatie van de samenwerkingsvorm. De onderzoekers constateren in paragraaf 4.3: dat op nationaal niveau bewegingen te zien zijn voor een (juridisch) antwoord, maar dat dit nog veel discussie zal vragen. Tegelijkertijd geeft het ministerie van BZK experimenteerruimte. De onderzoekers doen op dit vlak op dit moment dan ook geen aanbevelingen voor wijzigingen. Het Algemeen Bestuur zit hierin op dezelfde lijn als de onderzoekers en stelt op dit moment geen wijzigingen voor op juridisch vlak.

Rol AB richting raden
Hiermee samenhangend wordt er in het onderzoeksrapport ook aandacht besteed aan de rol van het Algemeen Bestuur. De afspraken in de samenwerking maken dat de inhoudelijke rol van de AB leden beperkt is. Dit is immers belegd bij de Thematafels en de Board.
De AB-leden leggen eindverantwoording af aan de individuele gemeenteraden. Gezien de rolverdeling met de Board ligt de nadruk hierbij op de begroting en de jaarverantwoordingen. Daarnaast heeft het AB een belangrijke rol in de processen en bij overkoepelende activiteiten zoals de lobby. Dit alles betekent dat wanneer individuele raden behoefte hebben aan inhoudelijke toelichting niet altijd het AB lid hier de aangewezen persoon voor is.

Balans Overheid-andere O's
Uit de evaluatie komen relatief veel aanbevelingen die betrekking hebben op de gemeenten. Dit kan meerdere oorzaken hebben. Bijvoorbeeld omdat er in verhouding veel interviews zijn geweest met de gemeenten (colleges, raden, secretarissen). Maar het kan ook zijn dat de andere O's vooral de samenwerking met de gemeenten naar voren hebben gebracht. Uit aanbeveling 12 komt in ieder geval naar voren dat er een gevoel is dat de overheid soms wat overheerst. Het AB neemt dit graag ter harte en benadrukt dat het verankering van de andere O's in de samenwerking erg belangrijk is voor de toekomst.

Formatie Regio Achterhoek
De onderzoekers constateren dat de Achterhoek Ambassadeurs-samenwerking voldoende capaciteit heeft om de samenwerking goed te laten draaien. De Thematafels zijn voldoende bezet en er is tevredenheid over de ambtelijke ondersteuning vanuit de regionale organisatie. Echter deze formatie staat onder druk door de huidige indexeringssystematiek.
Met de huidige systematiek verliest de Regio Achterhoek iedere drie jaar ongeveer één formatieplaats. Om de organisatie op het huidige niveau te houden is het nodig dat, net als bij andere gemeenschappelijke regelingen, gekozen wordt voor een gezonde indexeringssystematiek.
Het AB heeft eerder besloten opnieuw te willen kijken naar een passende indexering voor onze loon- en prijsindexen. Hiervoor zal de Regio Achterhoek met een apart voorstel komen, waarbij de insteek is dit te verwerken vanaf de begroting van 2023.

Ad 2.
Op 12 mei heeft de Achterhoek Board gesproken over de aanbevelingen in het rapport en daarbij per aanbeveling een reactie gegeven. In de aanbevelingen en de reactie van de Board zit overlap. De Board heeft daarom een concretiseringslag gemaakt in de vorm van actiepunten op basis van de aanbevelingen. De actiepunten zijn daarbij gekoppeld aan de verschillende partners en gremia in de samenwerking.

Onderstaand de actiepunten zoals de Board die heeft geformuleerd in de aanbiedingsbrief (bijlage 3).

""
Achterhoek Raad
1. We doen voor het versterken van de verbinding tussen Achterhoek Raad en lokale Raden een beroep op de griffies en de werkwijze commissie. Wij staan open voor suggesties van hen om deze te verbeteren. Daarnaast willen we met de werkwijze commissie van de Achterhoek Raad in gesprek over hoe het two level game gespeeld kan worden in de (raads)praktijk. Hierbij willen we ook de rolvastheid van Achterhoek Raad en Achterhoek Board bespreken.
2. Zodra het fysiek weer mogelijk is organiseren we inhoudelijke netwerkbijeenkomsten voor zowel leden van de Achterhoek Raad als raadsleden die hier geen lid van zijn. Dit kunnen ook bredere ambassadeurs netwerkbijeenkomsten zijn.

Thematafels
1. De linking pins van de Board organiseren samen met de Thematafels in Q3 van 2021 een brainstorm over de aanbevelingen, zodat per tafel maatwerk kan worden toegepast.
Daarbij gaat het onder andere over:
- Het tegen het licht houden van de gestelde doelen in de Visie2030, en waar nodig deze te actualiseren of te concretiseren.
- De open samenwerkingscultuur waarin transparantie en met elkaar in gesprek blijven essentieel zijn.
- Bespreken of de samenstelling van de tafel nog voldoet aan de behoefte en hierbij zo mogelijk ook een zelfevaluatie houden. Hierbij worden de resultaten van de evaluatie betrokken (bijv. over de aansluiting van de accounthouders) zodat per tafel verbeteringen kunnen worden doorgevoerd.

Achterhoek Board
1. Wij zullen in 2021 nader verkennen en onderbouwen of het thema landelijke gebied (vitaal platteland, droogte en stikstof) binnen de samenwerking een plek moet krijgen, of dat dit beter op een andere manier georganiseerd kan worden.
2. Op basis van bovenstaand punt en de actualisatie van de doelen door de thematafels zullen we in 2022 de visie actualiseren.
3. We willen samen met de 3O achterbannen kijken waar we in aanpak en werkwijze van elkaar kunnen leren. Met als doel de verschillende werelden dichter bij elkaar te brengen en zo de samenwerking verder te optimaliseren.

Algemeen Bestuur en gemeenten
1. Wij zullen ons inspannen om alle O's goed aangehaakt te houden op de Achterhoekse samenwerking. Aan de gemeentesecretarissen vragen we het initiatief te nemen om met een voorstel te komen hoe de aanhaking van de gemeenten (rol en positie accounthouders, behoefteverschillen per thematafel) kan worden verbeterd en hoe we van elkaar kunnen leren.

2. Wij gaan met het algemeen bestuur in gesprek over de behoefte aan checks and balances. En zullen minimaal twee keer per jaar samen met de algemeen bestuur in gesprek gaan over (actuele) ontwikkelingen.

Communicatie 8RHK-organisatie
1. Zodra het weer kan en mag willen we weer meer zichtbaar en fysiek naar buiten treden door het organiseren van bijeenkomsten of ontmoetingen. Zowel in als buiten de Achterhoek. Zie ook actiepunt 1 bij de Achterhoek Raad.
2. We kijken of we het ambassadeurschap wat breder kunnen inzetten. Bijvoorbeeld door op de website aan te geven wat het betekent om ambassadeur te zijn met een aanmeldmogelijkheid. Dan bouwen we een community op die breder is dan alleen de deelnemers van de gremia of projecten- en kunnen we bij bijeenkomsten deze mensen gericht uitnodigen.
3. De communicatie gaan we versterken door:
a. Een nieuwe meer interactieve website op korte termijn.
b. Meer abonnees te werven voor onze nieuwsbrieven en meer volgers voor onze social mediakanalen.
c. Meer structureel te communiceren over de besluitvorming in de Achterhoek Board.
4. Wij zullen op de nieuwe website de bevoegdheden en besluitvormingsprocedure in een factsheet helder communiceren, en we zullen dit agenderen bij alle betrokken gremia. Waar relevant zullen we in de stukken voor de Achterhoek Raad de status van het besluit ten opzichte van de rol van de individuele gemeenteraden verhelderen.
""

Wij kunnen ons in grote lijnen vinden in de voorgestelde actiepunten en wij stellen u derhalve voor deze te onderschrijven.

Financiële aspecten/risico's
--

Juridische aspecten/wet- en regelgeving
--

Aspecten van duurzaamheid
--

Communicatie/betrokkenenparagraaf
--

Vervolgprocedure/evaluatie
De Achterhoek Board bespreekt in haar vergadering van oktober 2021 de binnengekomen reacties (van onder meer de raden en de Achterhoek Raad) op de voorgestelde acties en besluit dan over welke verbeteracties er daadwerkelijk opgepakt worden.

Voor de Achterhoek Raad van oktober zal de evaluatie ook geagendeerd worden. Met name waar het gaat over de aanbevelingen die gericht zijn op de Achterhoek Raad.

Winterswijk, 17 augustus 2021

Burgemeester en Wethouders van Winterswijk,

De secretaris, de burgemeester,

G.W. Goedmakers B.J.J. Bengevoord